

Abstrakt

Interakce vybraných bílkovin s RNA polymerázou z *Bacillus subtilis*

Bakterie jsou schopny se přizpůsobit měnícím se vnějším podmínkám díky regulaci genové exprese. Nejvýznamnější úrovní regulace genové exprese je fáze transkripce, kterou realizuje vícepodjednotkový enzym – RNA polymeráza (RNAP). Klíčovým momentem transkripce je iniciace transkripce, kdy se rozhoduje o budoucnosti buňky. Tuto fázi výrazně ovlivňuje podjednotka δ RNAP vyskytující se u gram-pozitivních bakterií. Fyziologická role tohoto proteinu není doposud dostatečně objasněna. Strukturně se podjednotka δ rozčleňuje na strukturovanou, vysoce konzervovanou N-koncovou doménu a flexibilní, záporně nabitou C-koncovou doménu.

Tato práce se zabývá charakterizací podjednotky δ RNAP z *Bacillus subtilis*.

U *Streptococcus pneumoniae* byla nalezena interakce podjednotky δ RNAP s proteinem SP_2234 pomocí kvasinkového dvouhybridního systému. Identifikovali jsme homologní proteiny u *B. subtilis* – YxbF a YwcC jako možné interakční partnery δ . Geny *yxbF* a *ywcC* byly zaklonovány, exprimovány v *E. coli* a izolovány pomocí afinitní chromatografie. Protein YxbF se podařilo připravit v rozpustné formě a dostatečné koncentraci. Protein YwcC se připravit nepodařilo; další experimenty byly provedeny s YxbF. Radioaktivně naznačená podjednotka δ byla použita při studiu interakce mezi δ a YxbF pomocí nativní polyakrylamidové elektroforézy. Bylo zjištěno, že se YxbF neváže na podjednotku δ RNAP. Zároveň YxbF nepomáhá podjednotce δ při vazbě na RNAP. Dále byl studován vliv proteinu YxbF na transkripci a transkripční experimenty *in vitro* ukázaly absenci tohoto vlivu. Na rozdíl od nalezené interakce podjednotky δ RNAP s proteinem SP22_34 ve *S. pneumoniae*, nebyla tedy prokázána interakce mezi podjednotkou δ RNAP a proteinem YxbF u *B. subtilis*. Nicméně interakce proteinu SP22_34 s δ ve *S. pneumoniae* může mít fyziologický význam.

Pro objasnění funkce jednotlivých domén podjednotky δ RNAP byly zaklonovány zkrácené varianty genu pro δ a byly vytvořeny expresní kmeny *E. coli*. Fragmenty proteinu δ byly připraveny metodou afinitní chromatografie k dalším experimentům.

Posledním studovaným aspektem byla bioinformatická analýza aminokyselinové sekvence proteinu δ . U řady eukaryotických proteinů, jako např. transkripčních faktorů, byly nalezeny rozsáhlé záporně nabitě oblasti podobné C-koncové doméně proteinu δ . Tato doména u δ napodobuje nukleové kyseliny a zvyšuje specifitu RNAP vůči promotorové DNA. Tyto negativně nabitě oblasti by mohly hrát podobnou roli i v eukaryotických proteinech. Jednalo by se o nový, obecně se vyskytující typ proteinové domény.